

**Protecció de la seguretat i salut
dels treballadors a la UE**

INFORME COMPARATIU

ÍNDEX

1. Context institucional de la protecció legal de la seguretat i salut dels treballadors a la Unió Europea	3
2. El marc europeu de salut i seguretat en el treball	5
2.1. Transposició als països de la Unió Europea	6
3. Països nòrdics	8
3.1. Dinamarca.....	8
3.2. Suècia	12
3.3. Finlàndia	14
4. Països centreuropeus	17
4.1. Regne Unit	17
4.2. Alemanya	18
4.3. França	21
5. Països del sud.....	25
5.1. Itàlia	25
5.2. Grècia	26
5.3. Espanya	27
6. Conclusions	33

1. CONTEXT INSTITUCIONAL DE LA PROTECCIÓ LEGAL DE LA SEGURETAT I SALUT DELS TREBALLADORS A LA UNIÓ EUROPEA

L'organització de sistemes nacionals de prevenció en matèria de seguretat i salut en el treball varia considerablement d'un país a un altre en la Unió Europea. A Dinamarca hi ha el Consell de l'Entorn de Treball (Danish Working Environment Authority), organisme que depèn del Ministeri de Treball. Suècia té com a eix del seu sistema l'Agència de l'Entorn de Treball, que depèn del Ministeri de Treball. A Finlàndia, el Ministeri d'Assumptes Socials i de Salut estableix les directrius als organismes de prevenció que són administrats de manera paritària.

França incorpora els seus sistemes a un macroministeri, el Ministeri d'Afers Socials, Treball i la Solidaritat; Alemanya elabora la seva política i la seva normativa de prevenció a través d'un Ministeri que agrupa economia i treball. Al Regne Unit es delega aquesta tasca a una agència de gestió tripartida (HSC), dependent del Ministeri d'Ocupació, que compta amb el suport d'una agència amb forta competència tècnica (HSE).

A Itàlia el Ministeri de Salut Pública té la responsabilitat de la salut i seguretat en el treball. A Grècia és el Ministeri de Treball a través del Consell Suprem de Treball qui estableix les directrius, mentre que a Espanya, de manera semblant a França, incorpora els sistemes al Ministeri de Treball i Afers Socials.

Aquesta diversitat es manifesta també en relació amb les agències o instituts que donen suport a les administracions públiques dels estats membres per implementar les mesures de seguretat i salut laborals, com per exemple:

Dinamarca	El Consell de l'Entorn de Treball (Danish Working Environment Authority), autoritat danesa en matèria de seguretat i salut, que assumeix la direcció, planejament de les polítiques de seguretat; a més, coopera en la formulació de nova normativa, assessora i proposa canvis a la llei. Aquest Consell està en relació amb el Ministeri de Treball.
Suècia	L'Agència de l'Ambient de Treball, creada el 2001, resultat de la fusió del Consell de Seguretat i Salut Laboral i la Inspecció de Treball. Entre les seves tasques, a nivell local, l'Agència és responsable de la supervisió dels llocs de treball.
Finlàndia	Es basa, d'una banda, en els comitès consultius compostos pels interlocutors socials i en un Centre de seguretat en el treball, administrat pels interlocutors socials i finançat a través de les prestacions de les empreses. A més, disposa de l'Institut Finlandès de la Salut (FIOH), de reputació mundial, finançat en part pel Ministeri d'Assumptes Socials (investigació, informació,

	formació), com també, de l'Autoritat de Seguretat Tecnològica (TUKES), que depèn solament de l'Estat i que realitza les valoracions sobre els riscos químics, la validació dels productes industrials (vigilància del mercat) i la seguretat dels processos.
França	La Direcció de Relacions del Treball, depenent del Ministeri d'Afers Socials, Treball i Solidaritat. D'aquesta direcció general depèn una Agència Nacional per la Millora de les Condicions de Treball, els organismes especialitzats i els serveis d'inspecció entre d'altres. En paral·lel hi ha un organisme consultiu quadripartit, el Consell Superior de la Prevenció de Riscos Professionals.
Alemanya	L'Institut Federal de la Salut i Seguretat en el Treball (BauA), annexat al Ministeri de Treball; aquest institut es basa en un Comitè Consultiu, en el qual són presents els interlocutors socials. En paral·lel, l'Institut de la Seguretat en el Treball (BIA) és un servei de la federació central del BGs, associacions professionals sectorials que depenen solament dels interlocutors socials, disposen de capacitat normativa i supervisió a l'empresa.
Regne Unit	L'HSE amb agents que tenen poders de control en l'àmbit local, i de consulta als interlocutors socials presents als comitès consultius per sector i tipus de riscos. L'Agència pública és responsable de la inspecció i el compliment de la normativa. La principal funció és estimular el compliment de la legislació de seguretat i salut i mantenir els estàndards de protecció.
Itàlia	L'aplicació de la normativa laboral es basa en un organisme científic i tècnic de dret públic, l'Institut per a la Prevenció i la Seguretat en el Treball (ISPESL), dependent del Ministeri de Treball i Seguretat Social.
Grècia	El Consell de Prevenció en el Treball (HSWC), organisme responsable d'implementar la legislació sobre prevenció en el marc de la Llei 1568/1985
Espanya	Disposa d'un organisme tècnic, l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball, i un organisme consultiu, la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball (CNSST).

2. EL MARC EUROPEU DE SALUT I SEGURETAT EN EL TREBALL

Com a marc general, cal tenir en compte que les directrius europees, d'acord amb l'article 249 del Tractat de la Comunitat Europea, obliguen els estats membres a obtenir un resultat determinat que cal assolir, però deixen a la seva elecció la concreció de la forma i els mitjans per dur-ho a terme.

La Directriu té com a destinataris els estats membres, els quals han de transposar al seu dret nacional el seu contingut íntegrament i fidelment dins dels terminis disposats per la norma.

La transposició de la Directiu marc 89/391 i de les seves cinc primeres directius específiques, les quals s'esmenten posteriorment, al marc legislatiu nacional dels estats membres ha estat un procés lent. El retard en la transposició ha tingut un impacte considerable en els nivells d'aplicació pràctica en el lloc de treball. Malgrat que totes les directrius han estat objecte de consultes prèvies amb els interlocutors socials a escala tant nacional com europea, i que totes s'han adoptat per unanimitat al Consell, la majoria d'estats membres no han aconseguit acomplir els compromisos acordats pel que fa als terminis de transposició. Finlàndia i Suècia van dur a terme part dels canvis necessaris abans de ser membres i, l'altra part, poc temps després de la seva adhesió a la Unió Europea.

L'any 1993 la Comissió inicia procediments d'infracció contra els estats membres que no havien comunicat en el termini establert la legislació nacional per la qual transposaven les directrius. A causa de l'obertura d'aquests procediments d'infracció, els estats membres acceleren els seus esforços legislatius necessaris per transposar les directrius abans d'arribar a les últimes fases dels procediments d'infracció.

La directriu, és doncs, el punt de referència principal de la normativa comunitària en matèria de seguretat i salut laborals. Garanteix una protecció més eficaç dels treballadors mitjançant mesures dirigides a la prevenció dels accidents de treball i les malalties professionals a través de la informació, la consulta, la participació equilibrada i la formació dels treballadors i els seus representants.

Conté definicions bàsiques en aquest àmbit i regula les obligacions de l'empresari i dels treballadors. D'acord amb la Directriu, l'empresari té les obligacions següents:

- Garantir la seguretat i la salut dels treballadors en tots els aspectes relacionats amb el treball, sense que això impliqui cap càrrega financera per als treballadors.

- Avaluar els riscos professionals relacionats amb l'elecció dels equips de treball i el condicionament dels llocs de treball, i organitzar els serveis de protecció i prevenció.
- Portar a terme un seguiment dels accidents de treball que tinguin lloc a l'empresa, mitjançant l'elaboració d'una llista i la redacció d'informes.
- Organitzar els primers auxilis, la lluita contra els incendis i l'evacuació dels treballadors, com també adoptar les mesures necessàries en cas de perill greu i immediat.
- Informar i consultar els treballadors i permetre la seva participació en relació amb aquelles qüestions que afectin la seguretat i salut en el treball.
- Garantir que cada treballador rep una informació suficient i adequada en matèria de seguretat i salut durant el temps de treball.

Per altra banda, el treballador ha d'adoptar les mesures següents:

- Utilitzar correctament les màquines, l'equip de protecció individual i els dispositius de seguretat.
- Informar de les situacions que impliquin un risc greu i imminent, com també de qualsevol defecte existent en els sistemes de protecció.
- Col·laborar perquè es compleixin les exigències imposades per protegir la salut i la seguretat en el treball, i perquè l'empresari pugui garantir que els mitjans i les condicions de treball siguin segurs i no presentin riscos.

La directriu marc ha estat complementada per una sèrie de directrius específiques, les quals versen sobre els temes següents:

- les disposicions mínimes als llocs de treball (89/654)
- la utilització dels equips de treball (89/655)
- els equips de protecció individual (89/656)
- la manipulació manual de càrregues (90/269)
- els equips que inclouen pantalles de visualització (90/270)

2.1. Transposició als països de la Unió Europea

Els principis bàsics que estableix la directriu marc (responsabilitat de l'empresari; principis de prevenció establerts i la informació dels treballadors; formació, consulta i participació equilibrada) es van definir detalladament i es van complementar a les directrius específiques. El resultat és que a tot Europa s'han de respectar uns requisits mínims, i els estats membres poden mantenir o establir nivells de protecció més elevats, si ho estimen oportú.

Els graus de repercussió als sistemes jurídics nacionals de la directriu marc 89/391 i de les cinc primeres directrius específiques es poden dividir en tres categories (segons els països):

- **Espanya, Grècia, Irlanda, Itàlia, Luxemburg i Portugal:** les conseqüències jurídiques de la directriu marc són considerables ja que, quan es va adoptar la directriu, la legislació de la qual disposaven aquests països en la matèria no era adequada o estava antiquada.
- **Alemanya, Àustria, Bèlgica, França, Països Baixos i Regne Unit:** la directriu va completar o detallar la legislació nacional existent.
- **Dinamarca, Finlàndia i Suècia:** la transposició no va requerir ajustaments importants, ja que la normativa d'aquests països no presentava diferències significatives amb el contingut de les directrius (marc i específiques).

Els estats membres, en què les conseqüències jurídiques de l'aplicació de la directriu marc han estat més significatives per actualitzar la normativa de seguretat i salut, destaquen com a aspectes innovadors:

- Ampli àmbit d'aplicació que inclou el sector públic.
- Principi de responsabilitat objectiva de l'empresari.
- Requisit que es dugui a terme i es documenti una avaluació dels riscos.
- Obligació d'establir un pla de prevenció basat en els resultats de l'avaluació de riscos esmentada anteriorment.
- Recurs a serveis de prevenció i protecció.
- Drets dels treballadors a la informació, la consulta, la participació i la formació.

En aquest context, l'informe fa una aproximació a la protecció legal dels treballadors, en matèria de seguretat i salut, a la Unió Europea, fent especial incidència en la responsabilitat dels treballadors i empresaris. S'han escollit alguns països que representen formes diverses d'organització dels sistemes de prevenció, diversitat que té arrels culturals profundes, i que s'agrupen en tres blocs (països del nord, països del centre i països del sud). A partir d'aquí, es fa un esbós sobre l'**abast de la intervenció de la via administrativa i de la via penal**, atesa la dificultat objectiva que representa la no-existència de legislació comparada.

3. PAÏSOS NÒRDICS

3.1. Dinamarca

Normativa	Work Environment Act L'Act és una llei de bases que fixa els objectius generals. Les regles més detallades es troben en ordres ministerials. Dinamarca té normativa sobre la protecció dels treballadors des de 1873, ja que la <i>Danish Working Environment authority</i> (WEA) passa a controlar el compliment de l'Act. La primera <i>Act</i> inclou regles especials sobre nens i joves a les fàbriques. Les regles relacionades amb fàbriques van ser incloses posteriorment i el 1913 a Dinamarca es va aprovar la <i>Factory Act</i> (Act de fàbriques), la qual va ser aplicada als treballadors en general el 1954. El 1975, la normativa d'ambient de treball va ser refosa en una <i>Act</i>, la <i>Danish Working Environment Act</i>. La seva part central versa sobre el concepte de seguretat i salut, influït per una sèrie de factors que cal tenir en compte, com els accidents, malaltia... L'actual <i>Working Environment Act</i> és de 1999. L'esmena més recent és del 2004. Aquesta respon a la reforma adoptada pel Parlament danès al maig del 2004.	
Drets i deures	Empresaris	L'empresari té l'obligació d'assegurar les condicions adients de seguretat i salut dels treballadors. Aquest serà responsable de l'avaluació de les condicions de seguretat i salut en el lloc de treball, tenint en compte l'entorn de treball, així com la mida i l'organització de l'empresa. La revisió dels llocs de treball es realitzarà, com a mínim, cada tres anys i, quan hi hagi canvis significatius per a la seguretat i salut en el treball. L'empresari informarà els treballadors sobre el risc d'accident o de malaltia que pot suposar el seu lloc de treball. Per altra banda, garantirà que els treballadors rebin la formació necessària per evitar accidents. Serà obligació de l'empresari informar els representants de seguretat i salut i delegats

		sindicals d'alguns avisos emesos per la <i>Danish Working Environment Authority</i> (autoritat de l'entorn de treball danesa), en matèria de seguretat i salut. A instància de la <i>Danish Working Environment Authority</i> l'empresari durà a terme proves i enquestes, amb l'ajuda d'experts, si així s'exigeix, per constatar que les condicions laborals són adequades, i ho notificarà a l'Autoritat.
	Treballadors	Els treballadors participaran en la cooperació pel que fa a la seguretat i salut per tal de garantir les condicions de seguretat i salut, tal com s'estableix a la part II de la <i>Work Environment Act</i>. Quan el treballador detecta una irregularitat que pot afectar la seguretat i salut i que no es pot corregir, informarà el supervisor o l'empresari, en el cas corresponent. Les empreses i els sindicats cooperen en matèria de salut i de seguretat a través de: Consell d'ambient de treball: direcció i planejament, en relació amb el Ministeri de Treball. Aquest Consell coopera a la formulació de nova normativa, assessora i proposa canvis a la llei. Els treballadors tenen dret a negar-se a treballar en determinades circumstàncies. Si l'empresari és responsable d'un accident de treball, el treballador pot exigir-li una indemnització per la pèrdua soferta. En aquest sentit cal fer esment: a) "Industrial injury": dany que ha tingut lloc durant o com a resultat de dur a terme les tasques pròpies del lloc de treball. Pot ser un accident de treball o una malaltia professional. Els treballadors estan assegurats contra aquest tipus de danys en compliment de l'"Industrial Injury Insurance Act". Les indemnitzacions per danys no coberts pels pagaments garantits d'acord amb l'Act poden reclamar-se als empresaris, que són els responsables dels danys que pateixin els treballadors que siguin deliberats o resultat de la negligència, com ara

		no preveure les mesures de seguretat que la llei exigeix. b) Indemnització: ha de ser reconeguda per un tribunal. En matèria de seguretat i salut laborals, l'empresari és responsable dels danys que pugui causar al treballador. Aquesta responsabilitat és important en cas d'un "dany industrial" (o accident de treball), pel qual l'empresa infringeix la normativa, dany que no és completament compensat al treballador per part de l'assegurança per danys industrials.
Inspecció de treball	Danish Working Environment Authority Depèn del Ministeri de Treball, i entre les seves funcions destaquen: Assessorament en matèria de seguretat i salut laborals a les associacions empresarials, sindicats i autoritats públiques; garantir el compliment del Work Environment Act (inspeccionant els llocs de treball, per exemple); donar instruccions per millorar les condicions de seguretat, prohibir l'ús de determinades substàncies (maquinària, procediments, materials) perilloses, etc. La <i>Danish Working Environment Authority</i> supervisa si es compleixen les normes de seguretat i salut, a través de visites d'inspecció i guiatge de l'empresa i de les seves organitzacions de seguretat i salut, amb la finalitat que les empreses siguin aptes per administrar les seves tasques en matèria d'entorn de treball. Els diferents tipus de sancions (avisos de millora, càrregues legals, sancions administratives...) dependran dels estàndards d'entorn de treball presents a l'empresa i dels seus propis esforços. Com a autoritat executiva, la <i>Danish Work Environment Act</i> centra la seva actuació a les empreses amb un nivell baix, tant de mesures de seguretat i salut com de control del seu compliment. La <i>Danish Work Environment Act</i> aplica sis mètodes d'inspecció: • "Screening" : revisió ràpida de l'entorn de treball, amb la finalitat de determinar si l'empresa s'hauria de sotmetre a una inspecció adaptada. Aquestes visites no es notifiquen a les empreses. Es comproven els esforços per crear un entorn de treball amb condicions de seguretat i salut i si hi ha establert una Organització Interna de Seguretat i Salut. Així doncs, no s'aplicaria aquest mètode en casos de risc greu per a la seguretat i salut, en els quals l'autoritat laboral intervindria mitjançant prohibicions, sancions administratives o penals. • Inspecció adaptada: l'autoritat danesa centra els seus recursos	

a les empreses que tenen condicions d'entorn de treball més perilloses. La inspecció té en compte els esforços realitzats per les empreses per tal de millorar l'entorn de treball i els estàndards de les condicions de treball a l'empresa. Com a element de la inspecció adaptada, cal destacar que l'autoritat laboral divideix les empreses en tres nivells, per tal de detectar les que tenen unes necessitats més grans.

- Inspecció detallada: inspecció de problemes concrets, que inclou l'examen d'accidents de treball i malalties laborals.
- Inspecció dels productes: inspecció de les condicions de seguretat i salut per als usuaris d'un o més productes.
- Inspecció dels drets i obligacions dins d'un projecte empresarial i el grau de compliment de la *Danish Work Environment Act*.
- Inspecció especial: inspecció d'ascensors, contenidors, sistemes de canonades, plantes de gas natural, etcètera.

Les empreses que tenen unes condicions de seguretat i salut, particularment positives, poden obtenir un certificat de seguretat i salut.

COMENTARI:

A Dinamarca, de la mateixa manera que als altres països nòrdics, s'utilitza el terme "**entorn de treball**" perquè es considera obsolet el de "seguretat i salut laboral". Aquest terme és més ampli i inclou els factors físics, psicològics i socials que afecten la situació de treball.

Destaca la figura de la cooperació entre empresaris i treballadors per fixar les condicions de seguretat i salut en el treball, i la *Danish Working Environment Authority* (Inspecció de Treball) supervisa el compliment de les normes, a través de sis mètodes d'inspecció, atenent al grau del risc per a la seguretat i salut.

Pel que fa a la responsabilitat penal en matèria de seguretat i salut, es troba regulada a la part 15 de la *Work Environment Act*:

Aquesta estableix que, llevat que una altra legislació estableixi una pena més alta, les persones, en el cas d'infringir la llei la sanció que s'establirà serà de multa o de pena privativa de llibertat fins a un any.

Per altra banda, estableix com a agreujants:

- Dol o negligència greu (pot augmentar la pena fins a presó de 2 anys).
- Pèrdua de la vida o salut i el fet que la infracció hagi estat pensada per exercir influència sobre el subsidi de la persona infractora o d'una altra.

- Joves menors de 18 anys subjectes a la pèrdua de la vida o de la salut. Els pares o tutors poden estar sotmesos a una multa si el treball s'ha fet amb el seu coneixement.

En alguns casos específics de violacions de normes d'entorn de treball, no subjectes a sancions més elevades que les multes, el Ministre de Treball pot establir en la notificació de la multa que si s'admet la culpabilitat i es paga la multa en el període de temps indicat, el cas es pot resoldre fora del jutjat.

L'empresari pot estar sotmès a una multa encara que no hagi actuat intencionadament.

3.2. Suècia

Normativa	Work Environment Act, 1977 (Llei sobre l'entorn laboral). Aquesta llei inclou tots els grups de treballadors, cosa que representa un avenç respecte de normatives anteriors, les quals exclouien, per exemple, els aturats que realitzen algun tipus d'activitat en un lloc de treball i les persones que presten el servei militar. La llei regula el règim de responsabilitats de treballadors i empresaris. Suècia destaca per la participació dels agents socials. L'any 1991 es produeixen modificacions de la llei, les quals afecten la responsabilitat penal i les condicions del lloc de treball. La darrera modificació de la <i>Work Environment Act</i> es dona l'any 2003. Els canvis es refereixen a la responsabilitat dels empresaris en matèria de seguretat i salut en el treball, les pràctiques habituals en aquesta matèria i les responsabilitats dels representants dels treballadors.
Drets i deures empresaris/ treballadors	• L'empresari ha de prendre totes les mesures adequades per assegurar-se que no posa els treballadors en un risc de salut o accident (títol 3, secció 2). • L'empresari ha de fer la supervisió interna per garantir el compliment dels requisits de l'Act. • Les condicions d'ocupació han de proporcionar les oportunitats per al desenvolupament personal i professional i per a l'autodeterminació i responsabilitat del professional. Tot i que la responsabilitat principal de l'ambient de treball recau sobre l'empresari, la filosofia bàsica de l'Act de 1977 és la cooperació. Aquesta cooperació es reflecteix en el servei mèdic de l'empresa, el representant de seguretat i el comitè de seguretat.

	• L'empresari ha de satisfer les necessitats particulars de cada treballador i assegurar l'adaptació individual al lloc de treball. Seguint aquesta mateixa línia, la modificació de la Llei de 1991 fa una incidència especial en el dret exprés dels treballadors d'influir en la seva pròpia situació laboral i de participar en processos de modificació i desenvolupament, mitjançant la cooperació. S'estipula que la tecnologia, l'organització del treball i la descripció del lloc han de dissenyar-se de manera que no s'exposi el treballador a tensions físiques o mentals que puguin causar malaltia o accidents. Una altra disposició defineix més estrictament el deure del treballador de cooperar a la millora de l'entorn de treball i en l'aplicació de mesures per assolir un bon ambient de treball. A la Llei existeix una disposició especial per la qual l'empresari està obligat a planificar, dirigir i controlar mesures relatives al medi ambient ocupacional i, particularment, la investigació de possibles riscos laborals i l'aplicació de mesures que siguin necessàries. L'empresari també haurà de documentar l'entorn de treball i les mesures per millorar-lo, en la mesura que l'activitat ho exigeixi. La llei defineix de manera més estricta les tasques del comitè de seguretat i dels delegats de seguretat. Aquesta modificació desenvolupa més l'estipulació que les condicions de treball hauran d'adaptar-se a les aptituds de cada treballador.
Inspecció de treball	• Agència de l'entorn de treball: creada el 2001, resultat de la fusió del Consell de seguretat i salut laboral i la Inspecció de treball. Entre les seves tasques, a nivell local, l'Agència és responsable de la supervisió dels llocs de treball individuals. • Sistemes de supervisió per comprovar que l'empresari té els plans de control intern satisfactoris/adequats. • L'Agència pot donar instruccions i emetre avisos de prohibició i/o millora de les condicions de treball. Les instruccions no són obligatòries però si no s'assoleixen els resultats previstos, l'Agència pot dur a terme accions coercitives, en la forma d'avisos de prohibició i millora, que són d'obligat compliment i generalment imposen la responsabilitat de pagar una multa per incompliment. Aquestes multes poden ser elevades (de centenes de milers d'euros). Les multes poden imposar-se tant a persones físiques com jurídiques. Tot i això són bastant infreqüents, atès que en general es compleixen les instruccions de l'Agència.

COMENTARI:

Suècia destaca per la cooperació entre treballadors i empresaris i per la gran participació dels agents socials, la qual queda reflectida a l'òrgan d'Inspecció de Treball, que és el resultat de la fusió del Consell de Seguretat i Salut i la Inspecció de Treball.

Pel que fa a la responsabilitat penal, l'Act de 1977 regula les penes però no es dóna la responsabilitat penal, llevat que hi hagi un incompliment d'una regulació de l'Agència de l'ambient de treball que especifiqui una pena determinada. D'altra banda, sí que hi ha procediments penals relacionats amb accidents de treball, on es produeix un dany o una mort d'un treballador. Aquests procediments es duen a terme d'acord amb el codi penal i, de manera específica, d'acord amb les provisions estatutàries referents a l'homicidi involuntari, lesions o malalties corporals o perill d'una altra persona.

L'any 1991 es produeixen algunes modificacions de la Llei sobre l'entorn de treball i s'afegeix al Codi penal una nova disposició sobre delictes. De conformitat amb aquesta nova disposició, tota persona que deliberadament o negligent incompleixi les obligacions que imposa la Llei sobre l'entorn de treball relatives a la prevenció de problemes de salut o accidents podrà, en el cas que algú mori, resulti ferit o quedi exposat a perill com a resultat d'això, ser culpable d'un delicte contra l'entorn de treball.

3.3. Finlàndia

La cooperació nòrdica té un paper essencial en la seguretat i salut a Finlàndia. La idea predominant és que els millors resultats s'assoleixen amb la cooperació entre empresari i treballador.

Normativa	• Llei de protecció al treball (299/58) a la versió de 1993. • Llei de supervisió de la protecció en el treball (131/73) a la versió de 1993: Health and Safety Supervision Act
Drets i deures empresaris/ treballadors	• L'empresari té el deure sobre els aspectes de seguretat i salut però també el treballador té obligacions referents a la millora de les condicions de treball i el manteniment de la capacitat de treball. • L'empresari, segons la <i>Health and Safety Supervision Act</i>, ha de tenir en compte els aspectes referents a la qualitat del treball, les condicions de treball, l'edat dels treballadors, del gènere, així com altres condicions necessàries per protegir la salut del treballador. Per altra banda, el treballador ha de seguir les instruccions i notificar els seus superiors o al seu representant dels defectes percebuts. • La cooperació queda reflectida en el procés d'informació i

	de consulta entre treballadors i empresari. EL capítol 2 de la Llei 131/73 estableix la cooperació de treballadors i empresaris en matèria de seguretat i salut en el treball. Els empresaris han de designar la persona encarregada de la cooperació en els llocs de feina en els quals hi hagi regularment 10 o més treballadors. Els treballadors han de (i en el cas de les petites empreses, poden) escollir un delegat de seguretat i salut en el treball entre ells mateixos per tal de representar-los en les consultes relatives a les qüestions de seguretat i salut en el treball i en relació amb les autoritats. En els llocs de treball amb 20 o més treballadors s'establirà un comitè de seguretat i salut, el qual comprendrà representants de l'empresari i dels treballadors per a la determinació conjunta en matèria de seguretat i salut en el treball i per a la seva promoció. En els llocs de feina en els quals un empresari fa ús de l'autoritat principal i més d'un empresari o treballadors autònoms actuen simultàniament o successivament de manera que el treball pot afectar la seguretat i salut dels treballadors, els empresaris i treballadors autònoms esmentats anteriorment hauran de considerar la naturalesa de la feina i mitjançant la informació i cooperació adequada, hauran de garantir que no es posi en perill la seguretat i salut dels treballadors.
Inspecció de treball	• Seguretat i Salut: dirigida pel Ministeri d'Assumptes Socials. D'ell depenen autoritats amb un cap de districte i inspectors amb experiència pràctica, que configuren les oficines de districte. A nivell de districte també hi ha comissions de seguretat i salut. Cada comissió té una secció especial. Funció principal: supervisió, planejament, direcció, posada en pràctica de la seguretat i salut, millora, entrenament, informació i comunicació. • La supervisió (inspecció) té la finalitat de fomentar el compliment de les normes i regulacions sobre salut i seguretat en el treball i per millorar la salut i la salubritat de l'ambient de treball. A més d'això, les autoritats de seguretat i salut també supervisen la conformitat amb les provisions estatutàries en jornada de treball, els dies de festa anuals i el contracte de treball. No supervisen el compliment de convenis col·lectius ni de clàusules d'igualtat, ja que aquesta funció és duta a terme per cossos separats. • L'inspector de treball té el dret de visitar els llocs de treball i de supervisar els documents necessaris pel que fa a l'aplicació de les normes de seguretat i salut. En cas de necessitat, pot obligar l'empresari a reparar defectes en matèria de seguretat i salut. Els inspectors també fan

	recomanacions en els plans de funcionament . • De cada inspecció se'n fa un expedient oficial. Si es detecta un defecte al lloc de treball que constitueix perill, existeix el dret legal de prohibir-ne l'ús mentre subsisteixi el perill, rectificar el defecte en un període de temps determinat o tancament de l'empresa. Un recurs contra una ordre d'aplicació és emplaçat a la cort administrativa competent i a la cort administrativa suprema. • Dins de la prevenció, cal destacar l'Institut Finlandès de la medicina del treball, que és una organització experta en el camp de la investigació ocupacional de seguretat i salut. És una corporació pública supervisada pel Ministeri d'Assumptes Socials i en la realització de les seves activitats segueix els principis de desenvolupament sostenible.

COMENTARI:

El sistema finlandès de prevenció i salut laboral, igual que la resta de països nòrdics, està determinat per un nivell molt alt de col·laboració entre empresaris i organitzacions sindicals. La revisió de la Llei sobre seguretat i salut en el treball incorpora com a criteri bàsic que la gestió de la seguretat en el lloc de treball realitzada per iniciativa pròpia és la millor manera d'augmentar i mantenir la seguretat en els centres de treball, i en el lloc de treball.

Pel que fa als mecanismes de foment de la prevenció, el sistema s'articula a través del l'Institut Finlandès de la Medicina del Treball (FIOH) creat l'any 1945, que té com a finalitat promoure la salut dels treballadors i la millora de les condicions de treball a través de la investigació, la formació de professionals, la provisió de serveis d'assessorament i la difusió d'informació. D'altra banda el control del sistema s'articula a través de la Inspecció de Treball amb la finalitat de fomentar el compliment de les normes i regulacions sobre salut i seguretat en el treball i per millorar la salut i la salubritat de l'ambient de treball.

Quan sigui necessari, les autoritats de salut i de seguretat poden publicar **ordres administratives** i divulgar **comportaments sancionables**.

4. PAÏSOS CENTREUROPEUS

4.1. Regne Unit

Normativa	Heath and Safety at Work Act 1974. La Llei de 1974 de salut i seguretat en el treball esdevé l'eix de l'estructura legislativa britànica en matèria de seguretat i salut, impulsa els comitès de seguretat i crea la figura dels representants de seguretat. Defineix els drets dels representants en seguretat, les seves funcions, els recursos per realitzar les tasques i la seva formació, com també, estableix els drets d'informació i consulta. La llei estableix que si l'empresa té 5 o més treballadors, cal tenir una política/normativa de seguretat i salut escrita, on es recullen les responsabilitats dels treballadors i de l'empresari. Aquesta normativa pot ser revisada atenent l'experiència i els canvis d'organització i normalment es revisa regularment. Aquest marc legislatiu s'ha anat adaptant per tal de tinguin efecte les directrius europees sobre seguretat i salut. La normativa anglesa destaca per la inexistència de l'obligació d'equips de prevenció als centres de treball, en què dóna a l'empresari una gran discrecionalitat.	
Drets i deures	Empresaris	• Proporcionar la declaració de la política sobre seguretat i salut. • Proporcionar el certificat en vigor de la pòlissa de responsabilitat empresarial (assegurança obligatòria) exposada de manera visible al lloc de treball. • Assegurar-se de la salut, el benestar al treball dels treballadors i que no s'exposin a riscos. • Consultar els representants de seguretat de sindicats reconeguts.
	Treballadors	• Prendre la cura raonable per a la salut i la seguretat de si mateixos i d'altres que puguin ser afectats pel que ells fan o no fan al treball. La directriu base imposa deures i obligacions més detallades i específiques: donar informació als treballadors, establiment de procediments per al perill seriós i imminent, disposició del control mèdic, cita de les persones corresponents a

		assistir al desenvolupament de mesures preventives, regulacions específiques a la indústria...
Inspecció de treball	Executiu de seguretat i Salut: Agència pública responsable de la inspecció i el compliment de la normativa. La principal funció és estimular el compliment de la legislació de seguretat i salut i mantenir els estàndards de protecció. Poden entrar a les empreses sense avís previ, parlar amb els treballadors i representants, fer fotografies... En el cas que no considerin adequats els nivells de seguretat i salut poden: • Avisar o donar consells • Avisos de millora en un període de temps determinat	

COMENTARI:

El sistema de seguretat i salut del Regne Unit es caracteritza per la discrecionalitat de l'empresari, i la funció d'Inspecció de Treball l'exerceix una agència pública independent.

Pel que fa a la responsabilitat, en els casos greus es pot imposar una sanció pecuniària. Els magistrats remeten alguns casos a les Corts i en aquest cas no hi ha límit pel que fa a la sanció imposada. Algunes infraccions greus poden ser castigades amb una pena privativa de llibertat.

En el cas que l'accident de treball tingui resultat de mort, sempre es pren en consideració l'homicidi involuntari, encara que la qualificació definitiva dependrà de la investigació posterior.

4.2. Alemanya

Normativa	L'origen de la regulació per protegir els treballadors contra els riscos de la seguretat i salut és del segle XIX, com a resposta de les condicions laborals del període d'industrialització. Les àrees cobertes per aquesta normativa són, fonamentalment, el disseny dels llocs de treball per ajustar-se a les necessitats humanes. Actualment, les principals fonts del dret laboral són la legislació federal, els convenis col·lectius, els convenis d'empresa i la jurisprudència. No existeix un codi de treball refós i s'estableixen normes laborals mínimes a lleis separades sobre diverses qüestions relacionades amb el treball, que es complementen amb

	les ordenances governamentals. Es poden considerar fonamentals les següents lleis: • El Codi civil, adoptat el 18 d'agost de 1896 i modificat per última vegada el 2 de novembre del 2000, defineix les relacions laborals. Malgrat això, qüestions específiques com l'acomiadament, malaltia, vacances... són tractades en lleis específiques. • La Llei de constitució de l'empresa, adoptada el 23 de desembre de 1988 i modificada per última vegada el 22 de juny del 2001, regula el dret dels treballadors a participar en l'adopció de decisions a nivell de l'establiment de comitès d'empresa. • La Llei de convenis col·lectius, adoptada el 25 d'agost de 1969 i modificada per última vegada el 29 d'octubre de 1974, regula els convenis col·lectius. • Pel que fa a la seguretat i salut en el treball: Llei de protecció de la maternitat; Ordenança sobre la Protecció de la Maternitat al lloc de Treball; Llei de protecció dels treballadors Joves; Llei sobre metges d'empresa, enginyers de seguretat i altres especialistes de seguretat laboral; Llei sobre la seguretat d'aparells i de producció; Decret llei sobre seguretat industrial; Decret llei sobre substàncies perilloses; Decret llei sobre el lloc de treball. Pel que fa a la protecció contra accidents, les agències de seguretat i salut, les quals són independents de l'Estat, també posseeixen facultats per dur a terme regulacions. Aquestes no regulen totes les àrees de manera detallada, les quals estan subjectes a les directrius de la Unió Europea.	
Drets i deures	Empresaris	L'empresari ha de prendre les mesures adequades per tal d'assolir les condicions de seguretat i salut òptimes al lloc de treball, tenint en compte les especificitats i riscos individuals, que depenen del tipus d'activitat. Ha de posseir la documentació necessària, atenent la naturalesa de les activitats, el nombre de treballadors i les mesures adoptades i tenir constància dels accidents mortals i de les lesions greus. En el moment d'assignar tasques, l'empresari ha d'informar el treballador de la naturalesa de les activitats i de les mesures de seguretat i salut que

		han de ser adoptades i assegurar-se que es reben les instruccions adequades, especialment en els casos de risc greu.
	Treballadors	El treballador ha de prendre les mesures de seguretat i salut adequades, d'acord amb les instruccions rebudes per part de l'empresari. Han d'informar l'empresari o el seu superior respecte en el cas de perill imminent per a la seguretat i salut. Aquest aspecte pot relacionar-se amb la figura de la cooperació, en el sentit de promoure la seguretat i salut a la feina, de manera conjunta amb l'empresari.
Inspecció de treball	La inspecció de treball és la institució més important del sistema de seguretat i salut. Aquesta depèn del Ministeri de Treball i cadascun dels Länder té la seva pròpia xarxa d'oficines. Els inspectors són els responsables de l'aplicació de les normes de protecció contra la seguretat i salut a la feina i estan facultats per accedir a les empreses i realitzar proves tècniques, així com obtenir mostres per examinar-les. Aquests recomanen a l'empresa rectificar les seves carències o deficiències. Poden emetre avisos a l'empresari i reforçar-los mitjançant l'aplicació de sancions administratives i penals. De la mateixa manera, estan facultats per obligar el tancament total o parcial d'una empresa i prohibir l'ús d'alguna materials. En els centres de treball amb més de 20 treballadors s'estableix la figura dels de seguretat.	

COMENTARI:

L'empresari és, en primer lloc, el responsable del compliment de les prescripcions per a la protecció laboral i les autoritats competents dels estats federats (especialment el Departament d'Inspecció Industrial "Gewerbaufsicht") en controlen el compliment. Les caixes de prevenció contra els accidents ("Berufgenossenschaften") estan a càrrec de fer prescripcions per a la prevenció d'accidents, a més de preveure les prescripcions estatals. El seu compliment és controlat pels serveis d'inspecció de les caixes de prevenció contra accidents. La responsabilitat dels treballadors vers l'empresari o tercers pot provenir d'un incompliment deliberat o negligent de les obligacions pre-contractuals en la relació de treball, de les obligacions sota el contracte de treball o un il·lícit civil.

El tribunal laboral federal ha establert que el treballador té responsabilitat limitada en cas de dany material causat a l'empresari en un treball perillós.

En cas de danys personals perjudicials a companys de treball i que provenen d'un accident de treball causat per un treballador, la persona afectada té dret a reclamar a la institució responsable la seva assegurança per accident ("caixa de prevenció contra accidents"), tal com regula el Reial codi de l'assegurança social. Aquesta responsabilitat no està subjecta a cap mena de prova de negligència i no hi ha dret a una indemnització pels danys i perjudicis.

Qualsevol dany a tercers i en cas de danys materials a treballadors de la mateixa empresa, el treballador que causa el dany té responsabilitat il·limitada en primera instància. Però si el dany ha ocorregut en un entorn d'un treball perillós, el treballador té dret a reclamar a l'empresari una exempció de la seva responsabilitat.

4.3. França

Normativa	El Codi del treball A França, la normativa sobre la higiene i seguretat en el treball està recollida en els tres primers capítols del Títol III del Llibre II del Codi del treball. Les responsabilitats per la infracció d'una norma es determinen a partir del Codi de treball; i en el cas que aquesta infracció provoqui danys al treballador la responsabilitat es determinarà a través del Codi penal.
Drets i deures empresaris/ treballadors	El Codi del treball Ancorada en els fonaments del Codi de treball, la responsabilitat per infracció d'una norma recau en una sola persona, generalment el director de l'empresa o l'empresari. És el que ha de vetllar en qualsevol moment per l'estricta i constant aplicació de les normes d'higiene i seguretat. Pot, no obstant això, transferir aquesta responsabilitat mitjançant una delegació de poders. En cas de concurrència d'empreses en un mateix centre de treball, en relació a la intervenció d'una empresa exterior, per exemple, és el cap de l'empresa usuària qui ha garantir la coordinació de les mesures de prevenció, cada empresa concurrent és responsable de l'aplicació de les normes al personal de la seva empresa. A tall d'exemple, s'ha condemnat al responsable d'una empresa usuària per no haver respectat les mesures de seguretat que li pertocaven i no haver informat l'empresa interessada dels riscos incorreguts pel seu personal i de la necessitat d'utilitzar una protecció individual. Cal assenyalar que en relació amb higiene i seguretat, solament és exigible la responsabilitat a les persones físiques d'acord amb

Codi del Treball. Cap disposició permet establir la responsabilitat de les persones jurídiques en el marc d'aquest codi.

Les infraccions

La responsabilitat de l'empresari serà estimada quan es cometi una infracció de les normes d'higiene i seguretat definides en els tres primers capítols del títol III del llibre II del Codi del Treball, així com en els reglaments establerts per a la seva aplicació. L'autor d'una infracció podrà ser perseguit, per exemple, per:

- Manca de formació dels treballadors en les normes de seguretat previstes en el Codi
- Deficiències en la instal·lació de proteccions per impedir l'accés a les zones perilloses d'una màquina.

L'empresari no pot eximir-se de la seva responsabilitat al·legant absència en el moment dels fets. Així, el fet que la víctima hagi utilitzat una màquina per compte propi, en el seu lloc de treball i durant el seu horari de treball, no pot exonerar-lo d'haver comès una negligència personal, deixant a la disposició dels treballadors una màquina perillosa insuficientment protegida.

El Codi penal

A diferència del Codi del treball, el Codi penal permet perseguir simultàniament els autors de les infraccions comeses. Pot tractar-se de persones físiques, i també, des de la reforma del codi penal de l'1 de març de 1994, de persones jurídiques.

Les infraccions:

Pel que fa al codi penal, la qualificació d'una infracció i la pena incorreguda poden dependre de la gravetat del dany.

Es qualifiquen de delictes:

- L'homicidi involuntari per "imprudència, negligència o incompliment vers una obligació de seguretat o prudència imposada per la llei o els reglaments".
- Les ferides involuntàries quan la incapacitat laboral total que en resulta és superior a tres mesos.

Es qualifiquen d'infraccions:

- El fet de causar a d'altres, una incapacitat laboral total, inferior o igual a tres mesos.
- El fet d'afectar la integritat física d'uns altres sense que en

	resulti una incapacitat laboral total. Totes aquestes infraccions comporten una circumstància agreujant si l'incompliment d'una obligació de seguretat és deliberat. Aquesta circumstància agreujant implica: • Una repressió més severa dels delictes d'homicidi o lesions involuntàries. • La requalificació en delictes, de la infracció per ferides involuntàries que impliquen una incapacitat laboral total inferior o igual a tres mesos. • L'agreujament de la pena de multa previst en el cas de ferides involuntàries que no impliquen incapacitat laboral total. <i>Posar en perill altres persones.</i> Es tracta de la violació manifestament deliberada d'una obligació particular de seguretat o prudència, prevista per la llei o el reglament, que exposa directament a uns altres a un risc de mort o ferides que poden implicar una mutilació o una invalidesa permanent. L'objectiu previst per la reforma de 1992, que va introduir aquest nou delictes en el codi penal, consistia, en particular, a prevenir els accidents laborals, reprimint els greus incompliments fins i tot en absència de danys. La infracció existirà quan l'autor és plenament conscient del risc i si: • el risc previst és immediat (risc d'accident laboral o de malalties professionals); • l'exposició al risc és directa i inevitable per al treballador; • l'obligació violada és una obligació particular (i no general) de seguretat: per exemple, les condicions quant a bastides fixades per l'article 115 del Decret de 8 de gener de 1965.
Inspecció de treball	Com s'ha exposat en la introducció, la Direcció de Relacions del Treball, dependent del Ministeri d'Afers Socials, Treball i Solidaritat, a través de l'Agència Nacional per la Millora de les Condicions de Treball. Aquesta agència gestiona entre d'altres els serveis d'inspecció. Hi ha 441 seccions territorialitzades d'inspecció de treball amb uns 1.400 inspectors (agents de control), que tenen com a funcions bàsiques el control de l'aplicació del dret del treball en tots els seus aspectes (codi del

treball, convenis i acords col·lectius) en tots els àmbits, des de la jornada de treball fins a la salut i seguretat en el treball.

D'altra banda, per reforçar les mesures per a la seguretat i salut, en el decurs de l'any 2005 s'impulsen les cèl·lules de suport especialitzat formades per uns enginyers de prevenció i per metges inspectors de treball. Els controladors i inspectors disposen del suport metodològic, científic i tècnic d'aquests experts en les intervencions a les empreses en l'àmbit de la salut i seguretat.

Pel que fa a la capacitat sancionadora dels inspectors, es modifica la llei per reforçar la capacitat sancionadora de la inspecció augmentant les mesures de dissuasió i de poder en l'exercici de les seves funcions, autoritzant-los fins i tot a exigir el cessament immediat de les activitats en cas de perill.

COMENTARI:

El sistema francès de prevenció de riscos laborals s'estructura, històricament, en la gestió concertada entre l'Estat i els agents socials. Els agents socials tenen un paper important en la concertació dels objectius i de la gestió (COG) conjuntament amb l'Estat en l'àmbit de la prevenció i la salut. L'actuació conjunta dels agents socials i l'Administració ha estat determinant en l'evolució del sistema francès de prevenció de riscos professionals, en el marc del Consell Superior de la Prevenció dels Riscos Professionals.

La prevenció dels accidents de treball i de les malalties professionals es gestionen mitjançant un sistema dual: d'una banda, l'Administració pública i per l'altra la Seguretat Social (gestionada pels agents socials). El ministeri responsable de treball és el responsable de les polítiques públiques. Els organismes de la Seguretat Social defineixen les mesures i els mitjans a utilitzar per promoure la prevenció en les empreses adscrites al règim general de la Seguretat Social. El cap de l'empresa és l'únic i personal responsable de la seguretat i salut dels seus treballadors.

D'altra banda, cal remarcar la potent xarxa territorial que configuren les seccions d'inspecció de treball per l'assessorament i compliment de la normativa sobre salut i seguretat laborals.

5. PAÏSOS DEL SUD

5.1. Itàlia

Normativa	La normativa sobre la seguretat i salut dels treballadors en el lloc de treball i la transposició d'una part important de les directrius europees està recollida entre d'altres en els Decreto Legge 626/1994 i Decreto Legge 758/1994. Tot i això, la transposició de la Directriu - marc/89 ha estat feta de manera incompleta, fet que va motivar la condemna del Tribunal de Justícia de la Comunitat Europea (Cas C-49/00, Comissió c/Itàlia). Aquesta situació ha propiciat l'impuls d'una reforma legislativa amb la Llei anomenada Text Únic sobre la seguretat i higiene del treball, per reordenar, unificar i simplificar la legislació vigent en matèria de seguretat i salut en el treball.
Drets i deures empresaris/ treballadors	El Decret legislatiu 626/94, incorpora mesures per millorar la seguretat i salut en relació amb els llocs de treball, a més de determinar les obligacions, drets i deures dels treballadors i dels empresaris, com també les sancions en cas d'incompliment; i el Decret legislatiu 758/94 introdueix modificacions al Codi penal que incorporen les sancions previstes en el Decret legislatiu 626/94. El Decret legislatiu 626/94 estableix la normativa per a l'adequació dels llocs de treball, l'ús dels equips de treball i de protecció personal; de les mesures de protecció contra les substàncies cancerígenes; la protecció contra els agents biològics, com també, de les sancions en els casos d'incompliment. En relació amb els empresaris, el Decret determina les obligacions d'aquest, del directiu i de l'encarregat. L'empresari està obligat a complir les mesures generals de protecció previstes, com també, haurà d'avaluar els riscos per a la seguretat i la salut dels treballadors, inclosos aquells relatius als grups de treballadors exposats a riscos especials. Pel que fa als treballadors, determina que cada treballador haurà de prendre cura de la seva pròpia seguretat i salut com també d'aquella de les persones presents al lloc de treball sobre les quals puguin recaure els efectes de les seves accions o omissions, de conformitat amb la seva formació i amb les instruccions i els mitjans facilitats per l'ocupador. Pel que fa a les responsabilitats per les infraccions comeses

	pels empresaris, directius i encarregats, el Decret 626/94 estableix sancions, ratificades amb el Decret legislatiu 758/94, per a l'empresari i el directiu que contravinguin a les mesures previstes en el Decret. Aquestes sancions poden establir privació de llibertat de quinze dies a sis mesos, una multa o una sanció administrativa, segons quina sigui la infracció comesa. D'altra banda, els encarregats també podran ser castigats amb privació de llibertat de fins a dos mesos, amb una multa, o amb una sanció administrativa pecuniària.
Inspecció de treball	La inspecció de treball depèn del Ministeri de Treball i Política Social. Està descentralitzada en l'àmbit provincial i regional. És responsable del control de l'aplicació de la normativa laboral i dels acords col·lectius, i vetlla pel correcte funcionament del sistema de protecció social, el sistema de benestar i salut, conjuntament amb la figura del metge competent en qüestions de salut laboral, que també pot col·laborar en l'àmbit de la prevenció.

COMENTARI:

La legislació italiana concedeix als empresaris un alt nivell de discrecionalitat en relació amb la creació dels serveis de prevenció. Les empreses que no tenen capacitat per crear els serveis de prevenció propis no estan obligades a recórrer als serveis de prevenció externs, i moltes empreses es limiten a utilitzar el recurs del Metge competent quan les activitats de vigilància de la salut són obligatòries. A més, tampoc han estat establertes per l'Administració corresponent les capacitats i aptituds que han de tenir els treballadors designats per formar els serveis interns de prevenció.

Amb la reforma legislativa del Text Únic sobre la seguretat i higiene del treball, s'intenta superar l'incompliment que des de l'any 1994 s'està fent de la directriu - marc/89

5.2. Grècia

Normativa	En matèria de seguretat i salut laboral, destaca la Llei 1568/1985 que crea: a) Doctor de treball (serveis que ha de contractar l'empresari en empreses de més de 150 treballadors) b) Oficial de seguretat c) Comitè de treball de seguretat i salut laboral (òrgan de participació i informació dels treballadors en empreses d'una determinada dimensió). Només en centres de treball on no hi ha comitè de treball (semblant al comitè d'empresa), atès

	que els seus membres desenvolupen aquestes funcions. En empreses petites (de 20-30 treballadors) hi ha el representant de seguretat i salut laboral. d) Consell nacional de seguretat i salut laboral (òrgan d'assessorament). La legislació dels darrers anys consisteix principalment en directrius respecte a les exigències mínimes, les quals estan determinades per la Unió Europea, i són complementades per les disposicions que satisfan les necessitats específiques que sorgeixen en l'àmbit nacional. La Direcció General de les Condicions de Treball i de la Salut del Ministeri de Treball i de Seguretat Social és competent per: • Promoure la legislació pel que fa a la protecció dels treballadors. • Donar les directrius per a l'aplicació de la legislació. • Publicar i distribuir la informació necessària sobre la matèria per informar els empresaris i treballadors.
Drets i deures empresaris/ treballadors	Els treballadors que treballen amb unes condicions perilloses i insalubres tenen dret a una prestació econòmica, amb independència de la seva ocupació. Es com si es "comprés" la seguretat i salut dels treballadors. En lloc d'esforçar-se per millorar les condicions de seguretat i salut, els treballadors reben aquest complement econòmic.
Inspecció de treball	Inspecció de treball. Entre les seves funcions hi ha la inspecció i control dels llocs de treball per garantir la implementació adequada de la legislació laboral. Pot iniciar procediments legals. D'acord amb la Llei 1568/85, el Consell de Salut i Seguretat en el Treball és el responsable de diàleg social a nivell nacional necessari per promoure la legislació respecte a la seguretat i salut. A més, el Consell d'Inspecció Social de la Inspecció de Treball opera en el marc de la Inspecció de Treball.

5.3. Espanya

Normativa	• Reial decret legislatiu 1/1995, de 24 de març, pel qual s'aprova el Text Refós de la Llei de l'estatut dels treballadors. • Llei 31/1995, de 8 de novembre, de prevenció de riscos

	laborals (capítol VIII). • Llei 42/1997, de 14 de novembre, ordenadora de la Inspecció de Treball i Seguretat Social. • Reial decret 132/2000, de 4 de febrer, sobre el Reglament d'organització i funcionament de la inspecció de treball i seguretat social. • Reial decret 928/1998, de 14 de maig, sobre el Reglament del procediment sancionador. • Reial decret legislatiu 5/2000, de 4 d'agost, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions a l'ordre social. • Llei 54/2003, de reforma del marc normatiu de la prevenció de riscos laborals (introdueix modificacions a la Llei 31/1995, de prevenció de riscos laborals, i al Reial decret legislatiu 5/2000, pel qual s'aprova el text refós de la Llei sobre infraccions i sancions a l'ordre social). • Codi penal (articles 316-318).	
Drets i deures	Regulats a l'article 14 de la Llei 31/1995.	
	Empresaris	L'empresari ha de garantir la seguretat i la salut dels treballadors al seu servei en tots els actes relacionats amb la feina. Amb aquest efecte, dins l'àmbit de les seves responsabilitats, l'empresari ha de dur a terme la prevenció de riscos laborals per mitjà de l'adopció de totes les mesures que calgui per a la protecció de la seguretat i la salut dels treballadors, tenint en compte les especialitats sobre avaluació de riscos, informació, consulta i participació i formació dels treballadors, actuació en casos d'emergència i de risc greu i imminent, vigilància de la salut i mitjançant la constitució d'una organització i dels mitjans necessaris que estableix la Llei. L'empresari ha de dur a terme una acció permanent amb la finalitat de perfeccionar els nivells de protecció existents i ha de disposar de tot el que calgui per a l'adaptació de les mesures de prevenció a les possibles modificacions per raó de la feina. L'empresari ha d'aplicar les mesures que integren el deure general de prevenció, d'acord amb els

		principis generals següents: • Evitar els riscos. • Avaluar els riscos que no es poden evitar. • Combatre els riscos en el seu origen. • Adaptar la feina a la persona, en particular pel que fa a la concepció dels llocs de treball, com també a l'elecció dels equips i els mètodes de treball i de producció, amb l'objectiu específic d'atenuar la feina monòtona i repetitiva i de reduir-ne els efectes en la salut. • Tenir en compte l'evolució de la tècnica. • Substituir el que sigui perillós pel que comporti poc perill o no en comporti cap. • Planificar la prevenció, amb la recerca d'un conjunt coherent que hi integri la tècnica, l'organització de la feina, les condicions de treball, les relacions socials i la influència de factors ambientals en el treball. • Adoptar mesures que donin prioritat a la protecció col·lectiva respecte de la individual. • Facilitar les degudes instruccions als treballadors.
	Treballadors	Els treballadors tenen dret a una protecció eficaç en matèria de seguretat i salut en el treball. Aquest dret suposa que l'empresari té el deure de protecció dels treballadors davant dels riscos laborals. Aquest deure de protecció també constitueix un deure de les administracions públiques pel que fa al personal al seu servei. Els drets d'informació, de consulta i participació, de formació en matèria preventiva, de paralització de l'activitat en cas de risc greu i imminent i de vigilància del seu estat de salut formen part del dret dels treballadors a una protecció eficaç en matèria de seguretat i salut en el treball.
Inspecció	La Inspecció de Treball és un servei públic al qual correspon	

de treball

exercir la vigilància de les normes d'ordre social i exigir les responsabilitats corresponents, així com l'assessorament i, si escau, arbitratge, mediació i conciliació en aquestes matèries.

La funció inspectora es desenvolupa en la seva totalitat pels funcionaris de nivell tècnic superior i habilitació nacional pertanyents al Cos Superior d'Inspectors de Treball i Seguretat Social, que té caràcter de Cos Nacional. Per a les funcions d'inspecció de suport, col·laboració i gestió per a l'exercici de la tasca inspectora existeix el cos de subinspectors de la Seguretat Social.

En l'exercici d'aquestes funcions els inspectors de Treball i Seguretat Social tenen el caràcter d'autoritat pública.

Correspon a la Inspecció de Treball i Seguretat la funció de vigilància i control de la normativa sobre prevenció de riscos laborals.

Per al compliment d'aquesta missió, l'inspector tindrà les següents funcions:

- a) Vigilar el compliment de la normativa de prevenció de riscos laborals, així com les juridicotècniques que incideixin en les condicions de treball en matèria de prevenció, proposant a l'autoritat laboral competent la sanció corresponent en el cas d'infracció.
- b) Assessorar les empreses i els treballadors sobre la manera més efectiva de complir les disposicions, la vigilància de les quals té encomanada.
- c) Elaborar els informes sol·licitats pels jutjats socials a les demandes en procediments d'accidents de treball i malalties professionals.
- d) Informar l'autoritat laboral sobre els accidents de treball mortals, molt greus o greus i sobre aquells altres en què, per les seves característiques o subjectes afectats, es consideri necessari aquest informe, així com sobre les malalties professionals en les quals concorrin aquestes qualificacions i, en general, en els supòsits en què aquella ho sol·liciti respecte del compliment de la normativa legal en matèria de prevenció de riscos laborals.
- e) Comprovar i afavorir el compliment de les obligacions assumides pels serveis de prevenció.
- f) Ordenar la paralització immediata dels treballs quan, a parer de l'inspector, hi ha risc greu i imminent per a la seguretat o la

salut dels treballadors.

L'Administració General de l'Estat i de les comunitats autònomes adoptaran, en els seus respectius àmbits de competència, les mesures necessàries per garantir la col·laboració pericial i l'assessorament tècnic necessaris a la Inspecció de Treball i Seguretat Social que, en l'àmbit de l'Administració, seran prestats per l'Institut Nacional de Seguretat i Higiene en el Treball.

L'Administració elaborarà i coordinarà plans d'actuació per contribuir al desenvolupament de les actuacions preventives de les empreses, especialment les de dimensió petita i mitjana i les de sectors d'activitat amb major nivell de risc o de sinistralitat, a través d'accions d'assessorament, d'informació, de formació i d'assistència tècnica.

En l'exercici d'aquestes funcions, els funcionaris públics de les administracions podran dur a terme funcions d'assessorament, informació i comprovadores de les condicions de seguretat i salut a les empreses i centres de treball. Quan d'aquestes actuacions de comprovació es dedueixi l'existència d'infracció, i sempre que s'hagi donat incompliment de requeriment previ, el funcionari actuant remetrà informe a la Inspecció de Treball i Seguretat Social, en el qual es recolliran els fets comprovats, a efectes que s'aixequi l'acta d'infracció, si així procedís.

Els fets relatius a les actuacions de comprovació de les condicions materials o tècniques de seguretat i salut recollits en aquests informes gaudiran de la presumpció de certesa (Disposició addicional quarta, apartat 2, de la Llei 42/1997, de 14 de novembre, ordenadora de la inspecció de treball i seguretat social.

Per altra banda, cal tenir en compte la Comissió Nacional de Seguretat i Salut en el Treball com a òrgan col·legiat assessor de les administracions públiques en la formulació de polítiques de prevenció i com a òrgan de participació institucional en matèria de seguretat i salut en el treball.

COMENTARI:

Els delictes de risc per a la seguretat laboral estan tipificats als articles 316 i 317 del Codi penal, dins del títol XV, el qual regula els delictes contra els drets dels treballadors.

Segons aquests, els que amb infracció de les normes de prevenció de riscos laborals i estant legalment obligats, no facilitin els mitjans necessaris perquè els treballadors desenvolupin la seva activitat amb les mesures de seguretat i higiene adequades, de manera que posin en perill greu la seva vida, salut o integritat física, seran castigats amb la pena privativa de llibertat de sis mesos a

3 anys i multa de sis a dotze mesos. Quan aquest delictes es cometi per imprudència greu, serà castigat amb la pena inferior en grau.

Per altra banda, quan els fet descrits s'atribueixin a persones jurídiques, s'imposarà la pena assenyalada als administradors encarregats del servei que n'hagin estat responsables i als qui, coneixent-los i podent posar-hi remei, no hagin adoptat les mesures necessàries.

La doctrina ha posat de relleu que actualment hi ha desconexió procedimental entre el procediment penal i el procediment sancionador administratiu, amb risc conseqüent d'acumulació de penes i sancions als mateixos subjectes pels mateixos fets, i, a la inversa, amb el risc que els fets susceptibles de ser sancionats per antijurídics o bé per la via administrativa, o bé per la via penal, quedin impunes.

A la legislació laboral existeix un dret sancionador de naturalesa administrativa. En concret, el Reial decret legislatiu 5/2000 (LISOS) ha suposat una sistematització de les infraccions de la legislació laboral, la qual cosa suposa una doble regulació o concurrència de sancions penals i administratives.

Cal tenir en compte que la LISOS obliga, en els supòsits en què les infraccions poguessin constituir un delictes penal, a paraitzar el procediment administratiu sancionador i passar-lo a l'òrgan judicial competent o al Ministeri Fiscal. Per altra banda, la Lisos també estableix l'obligació del Fiscal de notificar l'existència del procediment penal a la Inspecció de Treball, la qual procedirà a paraitzar el procediment administratiu sancionador (principi non bis in idem).

6. CONCLUSIONS

L'existència de les directrius marc de la Comunitat Europea amb l'obligació de transposar-les al respectius estats ha significat que els nivells de protecció legal dels treballadors tinguin uns mínims comuns garantits en tots els països.

Partint de l'existència d'un mínim comú de mesures legislatives per protegir legalment la seguretat i salut dels treballadors, les diferències més significatives entre el tres blocs presents d'estats -i a cops entre estats d'un mateix bloc- es troben en l'organització, gestió i control dels sistemes prevenció i seguretat laboral, com també, en les polítiques públiques d'investigació, atenció i prevenció de la salut dels treballadors.

El **bloc dels països nòrdics** es caracteritza per un alt nivell de participació dels agents socials en la implementació de les polítiques de prevenció i salut laborals. Així doncs, l'empresari i els treballadors cooperen per a la millora de les condicions de seguretat i salut a l'empresa, desenvolupant polítiques de manera consensuada.

- Les directrius europees no han representat modificacions substancials de la legislació existent ni dels mecanismes.
- Desenvolupen polítiques integrals per a la prevenció i seguretat a través del concepte d'entorn de treball, en substitució del concepte més limitador de lloc de treball, que té en compte el conjunt de factors que poden incidir en les conductes i activitats dels treballadors en el decurs de la jornada laboral.
- En relació amb els índexs de sinistralitat, **Dinamarca** amb un índex de 76 (EU -15- índex 82), **Finlàndia** amb índex 83 i de la Comunitat, i **Suècia** amb índex de 94 .
- Pel que fa a la responsabilitat, també cal tenir en compte la gestió conjunta de treballadors i empresaris. Aquest queda reflectit a través del Consell d'Ambient de Treball, en el cas de **Dinamarca**; l'Agència de l'Ambient de Treball, en el cas de **Suècia**; i l'Institut Finlandès de la Medicina del Treball, en el cas de **Finlàndia**. En aquests organismes es coopera per assolir les mesures de seguretat i salut òptimes i, en cas d'incompliment específic de les normes establertes, es dona la responsabilitat penal.

El **bloc dels països centrals** presenta característiques diferents a l'anterior, tant pel que fa a l'homogeneïtat social (model d'estat del benestar) com als models implementats. En aquest bloc cal assenyalar les diferències entre els tres estats membres que s'han triat.

- El marc normatiu i el model implementat al **Regne Unit** és força diferent als de França i Alemanya, com també a la dels països nòrdics. Els empresaris gaudeixen d'una major discrecionalitat en l'aplicació als centres de treball dels reglaments sobre salut i seguretat. D'altra banda, la participació dels

treballadors és pràcticament inexistent i l'índex de sinistralitat al Regne Unit se situa en el 107.

- En relació amb **França**, la prevenció dels accidents de treball i de les malalties professionals es gestionen mitjançant un sistema dual: per una banda, l'administració pública i per l'altra la seguretat social gestionada pels agents socials. Pel que fa a les responsabilitats penals, el cap de l'empresa és el responsable únic i personal de la seguretat i salut dels seus treballadors. L'índex de sinistralitat se situa en el 95.
- A **Alemanya**, el principal responsable en matèria de seguretat i salut és l'empresari, i destaca la figura de l'assegurança per accident en el cas de danys causats pel treballador. L'índex alemany se situa en el 74.

El **bloc de països del Sud**: els sistemes presenten diferències entre ells determinades per la manera de realitzar les transposicions de les directrius.

- A **Itàlia** els empresaris també gaudeixen de discrecionalitat en l'aplicació de les mesures de prevenció, sobretot en relació amb els serveis de prevenció als centres de treball. Pel que fa als índexs de sinistralitat se situen en el 80.
- El cas de **Grècia** és el que té una regulació més difusa, la qual es basa en les exigències mínimes de les directrius europees. L'índex de sinistralitat és del 71.
- En el **cas espanyol**, la Inspecció de Treball duu a terme les funcions de vigilància i control de les condicions de seguretat i salut a les empreses i aquestes tenen caràcter d'autoritat pública. Els delictes penals estan regulats en els articles 316 i 317 del Codi penal i en el cas d'existència d'aquests es paralitza el procediment administratiu, per tal d'evitar la doble sanció per la mateixa conducta (principi non bis in idem).